

**Rozwój Porozumienie Karpackiego na podstawie efektów pracy grup roboczych
ds. turystyki, rolnictwa, ochrony przyrody, udziału publicznego w konwencji karpackiej,
dziedzictwa narodowego**

Ekspertyza opracowana w ramach grupy roboczej ds. Zrównoważonej Turystyki
projektu „**Porozumienie Karpackie „Karpаты Naszym Domem” aktywnym partnerem dialogu
obywatelskiego**” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego
Funduszu Społecznego

Redakcja: Alina Marek

Kraków 2014

WPROWADZENIE

Porozumienie Karpackie „Karpaty Naszym Domem” zostało podpisane w dn. 23 kwietnia 2010 roku podczas I Forum Karpackiego w Rajczy w Beskidzie Żywieckim.

Sygnatariuszami Porozumienia było sześć organizacji, które utworzyły Radę koordynującą, organizującą i określającą zakres merytoryczny działalności Porozumienia:

- Cieszyńskie Stowarzyszenie Agroturystyczne Natura,
- Gorczański Oddział Związku Podhalan w Ochotnicy Górnej,
- Związek Podhalan - Oddział Górali Śląskich,
- Stowarzyszenie Jedność Beskidzka,
- Wiejski Ośrodek Kultury w Ochotnicy Górnej,
- Stowarzyszenie Ekopsychologia.

Celem Porozumienia Karpackiego „Karpaty Naszym Domem” jest:

1. Rozwój społeczno-gospodarczy Karpat, uwzględniający zrównoważony rozwój rolnictwa i leśnictwa, zintegrowane podejście do gospodarowania zasobami ziemi, zrównoważony transport i infrastrukturę, zrównoważoną turystykę, technologie czystej produkcji, zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, zrównoważone i zintegrowane zarządzanie wodami dorzeczy.
2. Wzmacnianie znaczenia rozwoju Karpat w polityce przestrzennej i regionalnej Państwa;
3. Wzrost atrakcyjności i konkurencyjności Karpat w przestrzeni europejskiej;
4. Zachowanie i promowanie dziedzictwa kulturowego i wiedzy ludowej miejscowej ludności, wprowadzania na rynek i promowania miejscowych produktów, wyrobów artystycznych i rękodzielniczych;
5. Podnoszenie poziomu wiedzy o walorach przyrodniczych i kulturowych obszaru wśród mieszkańców regionu, Polski i Europy, podnoszenie świadomości ekologicznej, poprawę dostępu społeczeństwa do informacji o ochronie i zrównoważonym rozwoju Karpat;
6. Prowadzenie wszechstronnej współpracy na rzecz ochrony i zrównoważonego rozwoju Karpat w celu między innymi poprawy jakości życia, wzmocnienia miejscowej gospodarki i społeczności lokalnych;
7. Ogromadzenie społeczności lokalnej wokół jak najlepszych rozwiązań na rzecz rozwoju regionu karpackiego, w oparciu o kompetencje, wiedzę i doświadczenia uczestników Porozumienia.

Kluczowe działania Porozumienia:

- a. Połączenie potencjału podmiotów w działaniach na rzecz wdrażania Ramowej konwencji o ochronie i zrównoważonym rozwoju Karpat (zwanej dalej konwencją karpacką).

- b. Angażowanie wszystkich zainteresowanych instytucji, organizacji i osób w Polsce w promowanie ochrony i zrównoważonego rozwoju Karpat (zgodnie z założeniami konwencji karpackiej).
- c. Organizacyjne i finansowe wspieranie inicjatyw członków Porozumienia w celu spójnego i efektywnego wdrażania założeń konwencji karpackiej.
- d. Gromadzenie i upowszechnianie informacji dotyczącej ochrony i zrównoważonego rozwoju Karpat
- e. Wspieranie instytucji rządowych i samorządowych w realizacji zobowiązań związanych z realizacją konwencji karpackiej w Polsce, w tym dostosowanie dokumentów strategicznych i programowych do założeń konwencji.
- f. Tworzenie klimatu społecznego poparcia dla konwencji karpackiej, a w szczególności w zakresie zobowiązań dotyczących ochrony bioróżnorodności w programie Natura 2000, dyrektywy wodnej itp.
- g. Opiniowanie dokumentów strategicznych (plany zagospodarowania przestrzennego, strategie rozwoju regionalnego, strategie rozwoju turystyki i in.)
- h. Wspieranie udziału społeczeństwa w procesie decyzyjnym na poziomie regionalnym i lokalnym
- i. Budowanie karpackiej platformy współpracy
- j. Doradztwo w zakresie inwestycji, ocen oddziaływania na środowisko oraz prawnych uwarunkowań planowanych działań
- k. Wzmocnienie udziału społecznego w realizacji zobowiązań w zakresie realizacji konwencji karpackiej poprzez organizowanie programu małych grantów dla inicjatyw obywatelskich mających na celu ochronę i zrównoważony rozwój regionu karpackiego
- l. Zainicjowanie Funduszu Grantowego skierowanego do lokalnych organizacji pozarządowych. Fundatorami będą samorządy lokalne oraz sektor prywatny związany z regionem karpackim. Program Małych Grantów stanowiłby wsparcie realizacji poszczególnych programów na poziomie lokalnym i jednocześnie gwarantował zaangażowanie wszystkich zainteresowanych grup społecznych.
- m. Reprezentacja polskich Karpat na poziomie międzynarodowym.
- n. Organizacja raz w roku Forum Karpackiego. Fora Karpackie będą służyć cyklicznym spotkaniom członków Porozumienia oraz innych podmiotów w celu podsumowania rocznej działalności Porozumienia oraz zaplanowania dalszych działań. Fora będą w miarę możliwości organizowane w innych miejscach, zgodnie z decyzją Rady Porozumienia.
- o. Realizowanie innych zadań zleconych przez administrację publiczną oraz określonych przez Radę Porozumienia.

Zasady funkcjonowania Porozumienia

1. Porozumieniem kieruje Rada Porozumienia, która koordynuje, organizuje i określa zakres merytoryczny działalności Porozumienia.
2. Rada Porozumienia wyznacza Organizację Wiodącą Porozumienia, która organizuje prace porozumienia i reprezentuje Porozumienie. Organizacją Wiodącą zostało Stowarzyszenie Ekopsychologia.
3. Porozumienie ma charakter otwarty i rozwojowy. Do uczestników, którzy zainicjowali Porozumienie może dołączyć każdy podmiot deklarujący utożsamianie się z celami Porozumienia, poprzez złożenie Deklaracji Przystąpienia Do Porozumienia oraz spełniając warunki określone w paragrafie 7.

KARPACKI UNIWERSYTET PARTYCYPACJI

Karpaty są regionem szczególnym w wymiarze przyrodniczym i kulturowym oraz obszarem o niskich dochodach ludności, wysokim bezrobociu, małych i nierentownych gospodarstwach rolnych. To również niedoceniony i ogromny potencjał ekonomiczny, co w niedługim czasie może skutkować intensywnym i niekontrolowanym rozwojem, stymulowanym dostępnością funduszy oraz turystyką masową.

Region ten został objęty w roku 2003 ochroną w postaci Ramowej Konwencji o Ochronie i Zrównoważonym Rozwoju Karpat (dalej: KK). Celem Konwencji jest ochrona zasobów przyrodniczych i kulturowych oraz podnoszenia jakości życia mieszkańców. W chwili obecnej KK doczekała się 4 protokołów tematycznych. Jest to ważny moment dla społeczności lokalnych, które mogą włączyć się w opracowanie krajowych strategii i planów pracy związanych z KK (np. Krajowy Plan Działań do Protokołu ds. Bioróżnorodności). Jednakże z doświadczenia Stowarzyszenia Ekopsychologia (dalej SE) (które od roku 2005 organizuje konsultacje społeczne) wynika, iż społ. lokalne mają niedostateczne kompetencje do uczestniczenia w wyżej wymienionych pracach. Dodatkowo nie ma wypracowanego mechanizmu, aby zapisy KK i jej protokołów przenieść na grunt rozwoju lokalnego oraz polityk gminnych.

Karpacki Uniwersytet Partycypacji, umożliwi w sześciu gminach podniesienie kompetencji potencjalnych interesariuszy, wsparcie eksperckie oraz przetestowanie mechanizmów udziału publicznego w odniesieniu do lokalnych potrzeb i zapisów KK. Dzięki takiemu działaniu możliwe będzie opracowanie karpackiego modelu partycypacji oraz kompleksowe wsparcie 6 społeczności w rozwiązywaniu lokalnych problemów.

SE współpracuje z 30 instytucjami, NGO i samorządami zrzeszonymi w Porozumieniu Karpackim „Karpaty Naszym Domem”. W prowadzonych działaniach wspieraliśmy naszych partnerów poprzez doradztwo i szkolenia. Z naszego doświadczenia wynika, że wdrażanie KK powinno być realizowane na poziomie lokalnym. Aby tak się stało społeczność lokalna powinna: znać ten dokument, posiadać kompetencje związane z komunikacją i współpracą oraz mieć możliwość realizowania wspólnych działań.

Organizacje zrzeszone w Porozumieniu Karpackim zidentyfikowały główne problemy w regionie:

1) Brak kapitału społecznego, opartego na współpracy i uczestniczeniu

Problem ten jest widoczny na każdym poziomie podejmowania decyzji, od wyborów do władz sołeckich, po wybory na Prezydenta. Natomiast poważniejsze konsekwencje tych tendencji uwidaczniają się jeśli chodzi o uczestniczenie w budowaniu dobra wspólnego lub rozwiązywaniu wspólnych problemów

2) Niedostateczna wiedza na temat zasobów regionu

Problem ten przekłada się na poczucie bezsilności, związany z niedostrzeganiem potencjalnych możliwości rozwoju i pracy

3) Niedostateczna świadomość obywatelska, związana ze znajomością praw i obowiązków

4) Niedostateczne zaangażowanie w działalność organizacji pozarządowych

Projekt jest odpowiedzią na zdiagnozowaną w ramach Porozumienia Karpackiego potrzebę zwiększenia zaangażowania społ. lokalnych w projektowanie i wdrażanie rozwoju zrównoważonego w Karpatach.

Barierę udziału mieszkańców stanowi słaba wiedza na temat mechanizmów partycypacji oraz umiejętności korzystania z dostępnych narzędzi.

Projekt jest kontynuacją i rozwinięciem działań wdrażanych do tej pory przez SE, stąd jest dla nas istotny na kilku płaszczyznach:

1) umocnienie więzi z lokalnymi społecznościami Karpat, poprzez animowanie aktywności obywatelskiej

2) aktywne społeczności lokalne staną się silnym partnerem Stowarzyszenia w przyszłych działaniach

3) wzmocnienie Porozumienia Karpackiego i jego marki, jako zrzeszenia wspierającego i rozumiejącego lokalne problemy

4) wzmocnienie pozycji SE oraz Porozumienia Karpackiego, jako partnera w procesie wdrażania KK

5) wzmocnienie zasobów ludzkich Stowarzyszenia, poprzez nabycie nowych doświadczeń

6) wzmocnienie kompetencji osób zaangażowanych w działalność stowarzyszenia – zbudowanie zespołu wykwalifikowanego do podejmowania kolejnych przedsięwzięć na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego na obszarze polskich Karpat

Projekt skierowany jest do społeczności lokalnych z terenu polskich Karpat, dla których przygotowany został pakiet narzędzi przyczyniających się do zwiększenia ich aktywnego udziału w życiu publicznym. Przełoży się to na takie konkretne korzyści jak: zdiagnozowanie lokalnych problemów przez same społeczności lokalne i wypracowanie przez nie – przy zapewnionym w ramach projektu wsparciu – ich rozwiązania. Projekt przyczyni się też do wzmocnienia pozycji samorządów lokalnych i NGO poprzez upowszechnienie wiedzy o ich zadaniach i kompetencjach w życiu społeczeństwa obywatelskiego

Wybór metod realizacji wynika z:

- 1) efektów konsultacji społecznych prowadzonych w ramach projektów
- 2) analizy potrzeb wykonanych przez organizacje zrzeszone w Porozumieniu Karpackim
- 3) konsultacji z Tymczasowym Sekretariatem Konwencji Karpackiej oraz stronami Konwencji i organizacjami pozarządowymi z pozostałych krajów Karpackich

Projekt obejmuje działania:

1. Kampania informacyjna i rekrutacja gmin

Do wszystkich Karpackich Gmin wyślemy informacje o projekcie, formularz zgłoszeniowy oraz pocztówkę.

Jednostki samorządu terytorialnego zgłaszają się do projektu. Spośród zgłoszonych Gmin Rada Porozumienia Karpackiego wraz z zespołem projektu wybierze sześć gmin. W procesie wyboru brane pod uwagę będą następujące informacje: dotychczasowe działania związane z Konwencją Karpacką, doświadczenia związane z włączaniem mieszkańców w podejmowanie decyzji, pomysł w jaki sposób

Rada Konsultacyjna będzie po zakończeniu projektu włączana w podejmowanie . Dokładne kryteria zostaną opracowane w Regulaminie Rekrutacji.

2. Karpacki Uniwersytet Partycypacji

a) Spotkania konsultacyjne

W 6 Gminach uczestniczących w projekcie zorganizujemy spotkania konsultacyjne dla przedstawicieli samorządu oraz społeczności lokalnej. Przewidujemy iż w spotkaniach będzie uczestniczyło po min. 30 osób

Podczas spotkań zaprezentujemy projekt, KK oraz rolę partycypacji społecznej. Przedstawiciele samorządu lokalnego przedstawia program współpracy z Radą Konsultacyjną

b) Wybór 15 osób do Rady Konsultacyjnej

Zespół projektu wraz z ekspertami i przedstawicielami Gmin podejmie decyzję o składzie Rad Konsultacyjnych. Priorytetem będzie różnorodność grupy (młodzież, nauczyciele, seniorzy, NGO, sołtysi, itp.). Każda z Gmin wybierze też listę rezerwową

c) Opracowanie profilu szkoleń

Rady Konsultacyjne wraz z trenerami określą zakres merytoryczny szkoleń, które są w ich ocenie niezbędne dla rozwiązania wybranego problemu. Szkolenia będą dotyczyć: partycypacji społecznej, Konwencji Karpackiej, współpracy NGO z administracją, komunikacji interpersonalnej i współpracy. Jednak zakres i program będzie indywidualnie dobrany do potrzeb lokalnych

d) Szkolenia: (1) Partycypacja społeczna (szkolenie dwudniowe), (2) Konwencja Karpacka (szkolenie jednodniowe), (3) Współpraca NGO z administracją (szkolenie jednodniowe), (5) Komunikacja interpersonalna i współpraca (szkolenie dwudniowe)

Szkolenia będą dostosowane do potrzeb poszczególnych Rad i będą realizowane metodami gier symulacyjnych oraz warsztatów kompetencji

e) Spotkania Rad Konsultacyjnych

Każda Rada spotka się 3 razy. W spotkaniach będzie uczestniczył ekspert z tematu, wybranego wcześniej przez Radę. Efektem spotkań będzie dokument zawierający plan rozwiązania wybranego problemu

f) Wyjazd studyjny

Przedstawiciele Rad Konsultacyjnych (po 3 osoby), partnerów "Information centre "Green Dossier" (2 osoby) oraz Porozumienia Karpackiego (3 osoby) będą uczestniczyć w wizycie studyjnej. Ma ona na celu nawiązanie współpracy pomiędzy Radami, wymianę doświadczeń, poznanie dobrych praktyk oraz wzmocnienie kompetencji w zakresie partycypacji społecznej

4. Poradnik „Karpacki Model Partycypacji – Uczestniczę, Kreuję, Decyduję”

Poradnik będzie zawierał część merytoryczną, opis dobrych praktyk w zakresie partycypacyjnego wdrażania zapisów Konwencji Karpackiej (po 1 na artykuł tematyczny KK) i opis prac Rad Konsultacyjnych

a) Identyfikacja dobrych praktyk (działanie realizowane wraz z Partnerami: Porozumieniem Karpackim i "Green Dossier")

b) Opracowanie opisu dobrych praktyk z fotoreportażem (działanie realizowane wraz z Partnerem: "Green Dossier")

c) Opracowanie opisu Rad Konsultacyjnych uczestniczących w projekcie

Praca Rad uczestniczących w projekcie będzie przedstawiona jako przykład funkcjonowania Karpackiego Modelu Partycypacyjnego. Można założyć, że każda Rada będzie miała indywidualny charakter i inne efekty. Opisanie tych przykładów pomoże innym Gminom wybrać właściwy dla siebie plan działania. Dodatkowo, opisanie Rad, będzie dla nich dodatkową promocją i może wpłynąć na trwałość ich funkcjonowania

d) Dystrybucja poradnika. Poradnik zostanie wysłany wraz z zakładką do książki do 680 Karpackich Gmin, instytucji i organizacji pozarządowych (20 dla SE)

5. Kampania promocyjna

a. Podstrona projektu

Uruchomimy podstronę na portalu www.porozumieniekarpackie.pl, służącą do działań informacyjnych i upowszechniania jego rezultatów projektu

b. Artykuły specjalistyczne

Zostanie opracowanych min. 11 artykułów dotyczących partycypacji społecznej w tematach objętych Konwencją Karpacką. Artykuły te będą wysyłane do mediów lokalnych i regionalnych, tak aby temat partycypacji stał się obecny w świadomości społeczności lokalnych w Karpatach

c. Materiały promocyjne

a) Zostanie opracowana i wydrukowana pocztówka promocyjna (800 szt.), którą wyślemy do Karpackich Gmin wraz z zaproszeniem do projektu. Pozostały nakład zostanie rozdany w Gminach, uczestniczących w projekcie, w celu promocji działań wśród mieszkańców (195 wysyłka, 6 x 100 = 600 dla Gmin, 5 dla SE)

b) Zostanie opracowana i wydrukowana zakładka do książki (680 szt.), która zostanie wysłana wraz z poradnikiem „Karpacki Model Partycypacji – Uczestniczę, Kreuję, Decyduję” do Karpackich Gmin, instytucji i NGO

c) Zostanie wydrukowany plakat, który będzie promował w Gminach uczestniczących w projekcie nasze działania (6 gmin x 10 plakatów = 60 szt.)

6. Zarządzanie projektem

Projekt będzie zarządzany przez koordynatora – Monikę Ochwat – Marcinkiewicz. W kluczowe decyzje (wybór Gmin do projektu, wybór dobrych praktyk) będzie zaangażowana Rada Porozumienia Karpackiego

7. Rozwój instytucjonalny

Stowarzyszenie Ekopsychologia planuje doposażyć się w sprzęt, który ułatwi wdrażanie niniejszego projektu oraz podsumować swoją ponad 10 letnią działalność

Stowarzyszenie Ekopsychologia zaprosiło do realizacji projektu następujących partnerów:

1. Porozumienie Karpackie „Karpaty Naszym Domem”

Rada Porozumienia Karpackiego będzie zaangażowana w wybór Gmin do projektu oraz wybór dobrych praktyk w zakresie partycypacyjnego wdrażania poszczególnych artykułów Konwencji Karpackiej

Członkowie Porozumienia będą zaproszeni do mobilizowania Gmin z którymi współpracują do udziału w projekcie, zgłaszania dobrych praktyk i do uczestnictwa w wizycie studyjnej

2. International organisation “Information centre “Green Dossier”

„Green Dossier” zobowiązało się w ramach projektu do:

1. Opracowania 1 dobrej praktyki w zakresie partycypacyjnego wdrażania Konwencji Karpackiej w Ukrainie
2. Opracowania 1 artykułu specjalistycznego
3. Uczestnictwa w wizycie studyjnej 2 przedstawicieli

3. Spółdzielnia Socjalna „Serce Pogórza” – partner się wycofał

Spółdzielnia Socjalna „Serce Pogórza” wycofała się z projektu ze względu na zmiany w zespole oraz zmianę kierunku funkcjonowania spółdzielni.

W ramach projektu zostały zaplanowane następujące działania informacyjne, skierowane do uczestników projektu i opinii publicznej:

1. Wysyłanie informacji o projekcie do Karpackich Gmin
2. Prowadzenie strony internetowej
3. Stały kontakt z mediami lokalnymi i regionalnymi
4. Plakaty, upubliczniane w Gminach uczestniczących w projekcie
5. Dystrybucja 680 egz. poradnika wśród karpackich instytucji i organizacji pozarządowych
6. Promocja projektu na stronach internetowych: www.ekopsychologia.pl,
www.porozumieniekarpackie.pl, <http://www.carpathianconvention.org/>

Realizacji zaplanowanych działań sprzyjać będzie zaangażowanie w projekt Porozumienia Karpackiego „Karpaty Naszym Domem”. Organizacje zrzeszone w tym porozumieniu są znane w swoich środowiskach i będą mobilizowały gminy z którymi współpracują do zaangażowania się w nasze działania. Doświadczenie Stowarzyszenia Ekopsychologia w realizacji projektów, długoletnia współpraca z wieloma ekspertami oraz instytucjami, jak również znajomość Konwencji Karpackiej pozwolą na sprawną i efektywną realizację zaplanowanych działań

Wśród zidentyfikowanych ryzyk w ramach tego projektu można wymienić:

1. Spadek motywacji Rad Konsultacyjnych w trakcie realizacji projektu

Przeciwdziałanie: kluczową rolę w przeciwdziałaniu obniżenia motywacji pełnić będą trenerzy i eksperci zaangażowani w projekt. Dodatkowo w procesie rekrutacji Gmin zadbamy o to aby wybrać te, które mają w planach długofalową współpracę z Radami Konsultacyjnymi

2. Zmiany składu Rad Konsultacyjnych, które mogą utrudnić ich efektywne działanie

Przeciwdziałanie: każda Gmina wybierze skład podstawowy Rady oraz listę rezerwową, spośród osób które brały udział w spotkaniu konsultacyjnym. Dodatkowo dzięki cyklicznym szkoleniom i spotkaniom nowi członkowie Rad będą mogli w każdej chwili wdrożyć się w pracę Rad

3. Trudności w zdobyciu wkładu własnego

Przeciwdziałanie: realizacja zaplanowanych działań w rozwoju instytucjonalnym będzie dodatkowo promować działalność Stowarzyszenia, co ułatwi nam zdobywanie darczyńców. Stowarzyszenie Ekopsychologia posiada również stałych sympatyków, którzy od wielu lat systematycznie wspierają nasze działania

Projekt „Karpacki Uniwersytet Partycypacji” wpisuje się w 10 letnią działalność naszego Stowarzyszenia. Nasza działalność związana z wdrażaniem Konwencji Karpackiej trwa niezależnie od uzyskanych dotacji. Oczywiście, jeśli pozyskamy fundusze, działamy bardziej kompleksowo. Dla zapewnienia trwałości wszystkich naszych inicjatyw związanych z regionem karpackim założyliśmy Porozumienie Karpackie „Karpaty Naszym Domem”, które ma za zadanie zresztać organizacje, instytucje, firmy i ludzi działających dla dobra Karpat, niezależnie od projektów i dotacji. Efekty projektu będą promowane w Porozumieniu Karpackim i poprzez organizacje członkowskie działania te mają szansę na kontynuację

Harmonogram projektu został tak zaplanowany aby dwa pierwsze miesiące (marzec – kwiecień 2014) jego realizacji poświęcić na prace przygotowawcze, promocję projektu i rekrutację Gmin. Natomiast

podczas dwóch ostatnich miesięcy projektu planujemy opracować szczegółowe sprawozdanie z jego realizacji i wysłać je do wszystkich Gmin Karpackich (marzec – kwiecień 2016)

Projekt w sposób nowatorski angażuje społeczność lokalną w podejmowanie decyzji związanych z rozwojem lokalnym w oparciu o zapisy Konwencji Karpackiej. Dokument ten nie jest znany samorządom ani mieszkańcom i włączenie go w lokalne planowanie jest innowacyjne.

SZKOŁA KARPACKICH LIDEREK

Karpaty, szczególne w wymiarze przyrodniczym i kulturowym, są jednocześnie obszarem o niskich dochodach ludności, wysokim bezrobociu, małych i nierentownych gospodarstwach rolnych. Karpaty zostały objęte w 2003 r. ochroną w postaci Ramowej Konwencji o ochronie i zrównoważonym rozwoju Karpat (tzw. konwencja karpacka, dalej KK). Celem KK jest ochrona zasobów przyrodniczych i kulturowych i podnoszenie jakości życia mieszkańców regionu. W chwili obecnej KK doczekała się już 4 protokołów tematycznych.

Należy również podkreślić za Deklaracją z RIO (1992 r.), że „kobiety odgrywają kluczową rolę w zarządzaniu środowiskiem i rozwojem. Stąd też ich pełna partycypacja jest ważnym aspektem dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju”. Kobiety są źródłem wiedzy, tradycji i szacunku dla otaczającego nas środowiska. Jeśli mówimy o zrównoważonym rozwoju Karpat, które są ekosystemem wrażliwym, to należy wzmocnić partycypację kobiet w podejmowaniu decyzji na poziomie lokalnym i regionalnym. Jest niezwykle ważne dla poprawy jakości życia mieszkańców Karpat, aby kobiety uczestniczyły w procesach decyzyjnych i odgrywały w nich wiodącą rolę. Kobiety posiadają umiejętności mogące przyczynić się do poprawy komunikacji i współpracy, przeciwdziałania konfliktom i wzmocnienia w społeczności nastawienia na dobro wspólne. Mimo tych wielkich zasobów na koniec 2013r ilość kobiet które piastowały stanowiska wójtów, burmistrzów, prezydentów to odpowiednio: w woj. małopolskim zaledwie 7,69%, w woj. podkarpackim 8,75 %, w woj. śląskim 11,98 %, (źródło: GUS)

Projekt jest odpowiedzią na zdiagnozowaną w ramach Porozumienia Karpackiego "Karpaty Naszym Domem" (podczas czterech edycji Szkoły Karpackich Liderów)

Analiza sytuacji kobiet i mężczyzn w regionie wskazuje, że poziom zatrudnienia kobiet, zarówno w NGO, jak i w administracji, jest wyższy niż mężczyzn. Natomiast zdecydowanie mniej kobiet niż mężczyzn pełni funkcje sołtysów, wójtów, burmistrzów, prezydentów, czy radnych gmin oraz mniej kobiet zarządza NGO. Istotną barierą w równości jest więc niski udział kobiet w procesach podejmowania decyzji.

Badanie GUS stowarzyszeń, fundacji i organizacji społecznych (SOF-1) z 2009 wykazało iż 66,95 % pracowników zatrudnionych na umowę o pracę to kobiety. Z innych źródeł (Krajowy System Monitorowania Równego Traktowania Kobiet i Mężczyzn) wynika, że:

- w 2010 K stanowiły średnio 40% członków stowarzyszeń, 42% władz organizacji, 60% pracowników i 59% wolontariuszy. Wśród członków i władz organizacji przeważają M, jednak wśród pracowników i wolontariuszy dominują K (na podstawie raportu z badania w ramach projektu Moja Polis)

- w 2012 K stanowiły średnio 41% członków organizacji, 41% władz organizacji, 55% regularnych pracowników, 69% pracowników etatowych oraz 56% wolontariuszy ściśle związanych z organizacją. Stowarzyszenie Ekopsychologia współpracuje z ponad 56 instytucjami, NGO i samorządami zrzeszonymi w Porozumieniu Karpackim „Karpaty Naszym Domem”. W prowadzonych działaniach wspieraliśmy naszych partnerów poprzez m.in. doradztwo i szkolenie. Z naszego doświadczenia wynika, że wdrażanie Konwencji Karpackiej powinno być realizowane na poziomie lokalnym. Aby tak się stało społeczność lokalna powinna: znać ten dokument, posiadać kompetencje związane z komunikacją i współpracą oraz mieć możliwość realizowania wspólnych działań.

Projekt skierowany jest do kobiet z terenu polskich Karpat, dla których przygotowane zostało wsparcie, przyczyniające się do zwiększenia ich aktywnego udziału w życiu publicznym. Projekt przyczyni się też do wdrożenia w karpackich gminach, z których pochodzić będą uczestniczki, narzędzi partycypacji, takich jak inicjatywy lokalne czy budżet partycypacyjny.

Dzięki uzyskanym w projekcie kompetencjom Karpackie Liderki będą miały możliwość działać aktywnie i efektywnie, otrzymają praktyczne narzędzia do wzmocnienia swojej roli w podejmowaniu decyzji, do opracowywania projektów, do ich realizacji we współpracy z samorządem lokalnym. Wsparcie w organizacji profesjonalnych konsultacji we współpracy z samorządem lokalnym doprowadzi do wypracowania wspólnych rozwiązań w zakresie możliwych do wdrożenia narzędzi partycypacji.

Wielowymiarowa praca i aktywizacja grupy 12 liderek doprowadzi do łamania stereotypów „kobiet w tle” „kobiet mało aktywnych i rzadko działających systemowo i kompleksowo”. Kompleksowość zaplanowanych w projekcie działań – od rozwoju osobistego liderek poprzez wielopłaszczyznową współpracę z administracją i społecznością lokalną do wdrożenia i realizacji konkretnego przedsięwzięcia w ramach inicjatywy lokalnej sprawia iż projekt jest niestandardowy i innowacyjny. Wniosek zmieni stereotypy dotyczące aktywności kobiet w działaniach społecznych i podejmowaniu decyzji poprzez jego praktyczny wymiar oraz aktywną współpracę Liderk ze społecznością lokalną: mieszkańcami i samorządem. Efektem projektu będzie wspólne wdrożenie inicjatywy lokalnej i innych narzędzi partycypacji

W ramach projektu zostaną wdrożone następujące działania

1. Szkoła Karpackich Liderek obejmująca 5 trzydniowych modułów tematycznych dla 12 uczestniczek

a) Narzędzia partycypacji (budżet partycypacyjny, inicjatywa lokalna, obywatelska inicjatywa uchwałodawcza itp.)

b) Organizowanie i prowadzenie konsultacji społecznych (w tym z wykorzystaniem nowoczesnych technologii)

- c) Współpraca z administracją publiczną (ustawa o pożytku publicznego i wolontariacie, program współpracy)
- d) Komunikacja i wizerunek (zarządzanie wizerunkiem, komunikacja interpersonalna, rozwiązywanie konfliktów)
- e) Zarządzanie projektami (opracowanie projektu, realizacja, rozliczanie)

Szkolenia będą prowadzone metodami aktywizującymi i doprowadzą do zmiany na poziomie wiedzy, kompetencji oraz postaw.

2. Liderki Liderkom

Podczas czterodniowego modułu Liderki będą prowadziły szkolenia dla pozostałych uczestniczek Szkoły Karpackich Liderok w tematach w których się specjalizują (12 Liderok x 3 godziny). Z naszego doświadczenia wynika, że Liderki mają ogromny potencjał i dzielenie się nim z innymi daje możliwość wzmocnienia pewności siebie. Dodatkowo szkolenia te dadzą szansę Liderkom na sprawdzenie w praktyce zdobytej wiedzy w bezpiecznym środowisku. Liderki w praktyczny sposób będą mogły przetrenować i utrwalić zdobyte umiejętności i kompetencje

Zadaniem uczestniczek projektu będzie wdrożenie w swojej gminie kilku narzędzi partycypacji. (1) Przeprowadzą inwentaryzację stosowanych w gminie narzędzi partycypacji. (2) Przygotują bazę adresową obejmującą 100% NGO z siedzibą na terenie gminy a zarejestrowanych w KRS. (3) We współpracy z samorządem lokalnym doprowadza do umieszczenia na stronie internetowej swojej gminy „zakładki” kierowanej w całości do organizacji pozarządowych. (4) Jeśli w wyniku inwentaryzacji okaże się, że brakuje regulacji dot. inicjatywy lokalnej (stosowna uchwała Rady Gminy) przedstawi organowi wykonawczemu gminy projekt uchwały celem uruchomienia procedury uchwałodawczej (5) Zorganizują w swojej gminie 3 konsultacje społeczne we współpracy z samorządem lokalnym na temat potrzeb społeczności lokalnej, a następnie (6) zrealizują ze środowiskiem lokalnym konkretne, wybrane, możliwe do realizacji przedsięwzięcie z zakresu zadań publicznych przy wykorzystaniu jednego z narzędzi partycypacji – inicjatywy lokalnej.

Działanie to ma na celu wzmocnienie wiarygodności liderok na poziomie lokalnym, nawiązanie lub umocnienie współpracy z samorządem lokalnym oraz wypracowanie wspólnych rozwiązań w zakresie partycypacji. Konsultacje będą poprzedzone kampanią informacyjną w lokalnych mediach.

W ramach projektu Liderki będą miały wsparcie eksperta, który w praktyczny sposób pomoże zaplanować wdrożenie narzędzi partycypacji (np. opracuje formularz ankiety do przeprowadzenia diagnozy stosowanych w gminie narzędzi partycypacji, opracuje projekt uchwały, kryteriów oceny inicjatyw lokalnych itp.). Z pomocą eksperta każda liderka opracuje również ostateczny wniosek o wsparcie realizacji konkretnego przedsięwzięcia, z opisem planowanego wkładu pracy społecznej, wkładu rzeczowego i z jasno określonym udziałem rzeczowo- finansowym ze strony gminy.

Każda z Liderek opracuje raport z konsultacji oraz plan promocji który ma pozyskać zwolenników dla realizacji inicjatywy lokalnej. Liderka otrzyma w ramach projektu wsparcie inicjatywy lokalnej w postaci możliwości zakupu urządzenia, wyposażenia etc który stanowił będzie wkład rzeczowy w ramach realizacji wybranego podczas konsultacji przedsięwzięcia.

W miejscu realizacji inicjatywy lokalnej umieszczona zostanie tabliczka inf. na temat źródeł finansowania i podmiotów realizujących przedsięwzięcie.

4. Publikacja: Śladami Karpackich Liderok

Publikacja ma na celu promocję Karpackich liderok, jako dobrego przykładu dla innych kobiet, które chcą zwiększyć aktywność w procesach podejmowania decyzji. Sylwetki Liderok będą poprzedzone wstępem na temat roli kobiet w zrównoważonym rozwoju Karpat, barierom z którymi borykają się kobiety w uczestniczeniu w podejmowaniu decyzji oraz sposobom na przeciwdziałanie tym barierom. Publikacja obejmuje 12 reportaży na temat działalności 12 zakwalifikowanych do udziału w projekcie liderok oraz 12 notek biograficznych na temat postaci historycznych- liderok działających w Karpatach w XX i XXI wieku. Reportaże o uczestniczkach zostaną przygotowane na podstawie wywiadów z liderkami oraz osobami z otoczenia liderki przez zawodowego dziennikarza natomiast notki biograficzne dot. postaci historycznych przygotują liderki uczestniczące w projekcie. Celem działania jest promowanie dobrych praktyk oraz wyróżnienie autorytetów w dziedzinie działalności społecznej oraz praktyczne zastosowanie przez liderki umiejętności komunikacyjnych podczas gromadzenia materiałów w swoim otoczeniu na temat postaci historycznych (wywiady, uzyskiwanie nieznanych a ciekawych inf na temat ich działalności społecznej) Publikacja jest odpowiedzią na istniejący w Karpatach problemy, takie jak: zbyt mało pozytywnych wzorców zaangażowania w sprawy lokalne, niska identyfikacja mieszkańców z lokalnym środowiskiem.

Publikacja ma za zadaniem promowanie aktywnej postawy kobiet w Karpatach oraz przekonanie czytelników, że angażowanie się w aktywność obywatelską, może być pasjonujące, twórcze, rozwojowe, a jednocześnie niezwykle pożyteczne.

5. Forum Karpackich Liderek

Organizacja 2 konferencji o tematyce: problemy kobiet w regionie karpackim, partycypacja publiczna na poziomie lokalnym i regionalnym, przeciwdziałanie migracji kobiet z regionu karpackiego, szanse na zwiększenie aktywności kobiet, rola kobiet w zrównoważonym rozwoju Karpat

Podczas Forum będziemy promować dobre przykłady, wyróżniać te Gminy w których kobiety są aktywne w podejmowaniu decyzji oraz wypracowywać wspólne stanowiska.

Podczas Forum będą promowane wdrożone przez Liderki inicjatywy lokalne oraz postawy samorządów lokalnych z którymi Liderki współpracowały.

PRZEDŁUŻENIE PROJEKTU „POROZUMIENIE KARPACKIE”

Karpaty, szczególnie w wymiarze przyrodniczym i kulturowym, są jednocześnie obszarem o niskich dochodach ludności, wysokim bezrobociu, małych i nierentownych gospodarstwach rolnych. To również niedoceniony potencjał ekonomiczny. W związku z tym ten region jest narażony na intensywny i niekontrolowany rozwój, stymulowany dostępnością funduszy oraz turystyką masową.

Karpaty zostały objęte w 2003 r. ochroną w postaci Ramowej konwencji o ochronie i zrównoważonym rozwoju Karpat (tzw. konwencja karpacka, dalej KK). Celem KK jest ochrona zasobów przyrodniczych i kulturowych i podnoszenie jakości życia mieszkańców regionu. W chwili obecnej KK doczekała się już 4 protokołów tematycznych. Jest to ważny moment dla społ. lokalnych, które mogą włączyć się w opracowanie krajowych strategii i planów pracy związanych z jej wdrażaniem (np. Krajowy Plan Działań do Protokołu ds. Bioróżnorodności). Jednakże z doświadczenia Stowarzyszenia Ekopsychologia (dalej SE), które już od 2005 r. organizuje konsultacje społ. w regionie) wynika, iż:

1. społ. lok. nie posiadają niezbędnych kompetencji do uczestniczenia w ww. pracach
2. nie ma wypracowanego mechanizmu, aby zapisy KK i jej protokołów przenieść na grunt rozwoju lokalnego oraz polityk gminnych, na bazie konsultacji ze społ. lok.

SE współpracuje z ponad 50 instytucjami, NGO i samorządami zrzeszonymi w Porozumieniu Karpackim „Karpaty Naszym Domem” (dalej: KND). W prowadzonych dotychczas działaniach wspieraliśmy naszych partnerów przez doradztwo i szkolenia. Z naszego doświadczenia wynika, że wdrażanie KK powinno być realizowane na poziomie lokalnym. Aby tak się stało społeczność powinna: znać ten dokument, posiadać kompetencje związane z komunikacją i współpracą oraz mieć możliwość realizowania wspólnych działań.

Projekt jest odpowiedzią na zdiagnozowaną w ramach KND potrzebę zwiększenia zaangażowania społeczności lokalnych w projektowanie i wdrażanie rozwoju zrównoważonego w Karpatach. Bariere udziału mieszkańców stanowi słaba wiedza na temat mechanizmów partycypacji oraz umiejętności korzystania z dostępnych narzędzi, jak również brak wdrożonych w gminach mechanizmów komunikacji i współpracy.

Projekt umożliwi podniesienie w 10 gminach kompetencji potencjalnych interesariuszy, wsparcie eksperckie oraz przetestowanie mechanizmów udziału publicznego w odniesieniu do lokalnych potrzeb i zapisów KK. Dzięki takiemu działaniu możliwe będzie opracowanie Karpackiego Modelu Partycypacji, a następnie upowszechnienie go w regionie.

Podczas działań wdrażanych w Karpatach przez organizacje zrzeszone w KND oraz przez samo Porozumienie zidentyfikowano takie problemy w regionie:

- 1) Brak kapitału społ. opartego na współpracy i uczestniczeniu

Problem ten jest widoczny na każdym poziomie podejmowania decyzji, od wyborów do władz sołeckich po wybory na Prezydenta. Poważniejsze konsekwencje tych tendencji uwiadamiają się jeśli chodzi o uczestn. w budowaniu dobra wspólnego lub rozwiązywaniu wspólnych problemów, w tym też motywacje do tworzenia i uczestniczenia w pracach samorządowych ciał konsult.-doradczych

2) Brak zaangażowania w działalność organizacji pozarządowych

Niewystarczające kompetencje NGO w regionie w zakresie mechanizmów efektywnej współpracy z administracją publiczną oraz form dialogu obywatelskiego

3) Stosunkowo niska aktywność kobiet w życiu publicznym

Analiza sytuacji kobiet i mężczyzn w regionie wskazuje, że poziom zatrudnienia kobiet, zarówno w NGO, jak i w administracji, jest wyższy niż mężczyzn. Natomiast zdecydowanie mniej kobiet niż mężczyzn pełni funkcje sołtysów, wójtów, burmistrzów, prezydentów, czy radnych gmin. Istotną barierą w równości jest więc niski udział kobiet w procesach podejmowania decyzji. W ramach projektu działania zostały dopasowane do potrzeb grupy docelowej: jest więcej miejsc na szkoleniach dla kobiet, co pozwoli wzmocnić kompetencje tej grupy; dodatkowo, zaplanowano Szkołę Karpackich Liderów.

Analiza sytuacji kobiet (K) i mężczyzn (M) w regionie:

1. Przedstawiciele NGO:

Badanie GUS stowarzyszeń, fundacji i organizacji społecznych (SOF-1) z 2009 wykazało iż 66,95 % pracowników zatrudnionych na umowę o pracę to kobiety. Z innych źródeł (Krajowy System Monitorowania Równego Traktowania Kobiet i Mężczyzn) wynika, że:

- w 2010 K stanowiły średnio 40% członków stowarzyszeń, 42% władz organizacji, 60% pracowników i 59% wolontariuszy. Wśród członków i władz organizacji przeważają M, jednak wśród pracowników i wolontariuszy dominują K (na podstawie raportu z badania w ramach projektu Moja Polis)
- w 2012 K stanowiły średnio 41% członków organizacji, 41% władz organizacji, 55% regularnych pracowników, 69% pracowników etatowych oraz 56% wolontariuszy ściśle związanych z organizacją.

2. Przedstawiciele administracji publicznej;

Raport GUS „Kobiety w Polsce” z 2008 wykazał, że w 2005 w sektorze „Administracja publiczna i ...” pracowało 45,8% kobiet.

Z danych GUS wynika, że w woj. małopolskim K stanowią 20,4% radnych gmin, w śląskim 22,37%, w podkarpackim 15,48%. Kobiety - sołtysi: woj. małop. 26,93%, śląskie 33,71% oraz podkarpackie 17,34%.

Zatrudnienia kobiet w jednostkach samorządu terytorialnego: woj. małop. 106 024 (na 142 407 os.), woj. podk. 76 418 (na 106 677 os.), woj. śląskie 162 386 (na 218 532 os.) [dane GUS z 2008r.]

W chwili obecnej nie ma dokładnych statystyk dot. funkcjonujących w regionie ciał konsult.-doradczych, jednak z naszej analizy wynika, że na 195 gmin, 27 powiatów i 3 województwa objęte KK, w chwili obecnej funkcjonuje:

- 14 gminnych, 7 powiatowych i 3 wojewódzkie Rady Pożytku Publicznego
- 16 gm., 9 pow. i 1 woj. Rada Młodzieżowa
- 2 gm. Rady Seniorów.

Sytuacja w tym zakresie jest bardzo dynamiczna i jeśli te statystyki nie są pełne, to stan odbiega od zadowalającego. Wynika z tych danych, że istnieją bariery w uczestnictwie w podejmowaniu decyzji, które leżą zarówno po stronie trzeciego sektora, jak i administracji publicznej.

Realizacja projektu i promocja jego efektów będzie miała wpływ na instytucje:

1. Tymczasowy Sekretariat KK (UNEP Vienna) - przez przekazanie raportu z realizacji projektu sekretariat KK uzyska argumenty za opracowaniem karpackiej strategii udziału publicznego w KK
2. Kraje - strony KK - przez dystrybucję raportu z realizacji projektu będą mogły zastosować wypracowany mechanizm
3. NGP w pozostałych krajach karpackich - dzięki dystrybucji raportu z realizacji projektu NGO będą mogły wdrożyć wypracowany mechanizm włączania III sektora w konsultowanie dokumentów do KK. Efektem może być nawiązanie partnerstwa w celu transponowania modelu polskiego
4. Punkt Kontaktowy KK w Min.Środowiska
5. Organizacje i Instytucje, które są członkami Krajowego Komitetu Sterującego KK, którego członkiem jest również SE. Podczas posiedzenia Komitetu zostanie zaprezentowany projekt.
6. Gminy, powiaty i województwa objęte KK, które nie uczestniczyły w projekcie - otrzymają raport z realizacji projektu oraz materiały promocyjne, będą też mogły korzystać z materiałów umieszczonych na stronie www projektu NGO z regionu

Działania

Karpacki Uniwersytet Partycypacji

a) Rekrutacja gmin

poinform. 195 gmin objętych KK o możliwości przystąpienia do proj. (do każdej zostanie wysłana informacja o projekcie, formularz zgłoszeniowy oraz ulotka) oraz wybór 10 gmin do udziału w projekcie. O wyborze zadecyduje Rada KND, która składa się z 12 NGO. Decyzja zostanie podjęta na podstawie formularza zgłoszeniowego, w którym gminy opiszą dotychczasowe działania związane z KK, doświadczenia związane z włączaniem mieszkańców w podejmowanie decyzji, propozycję problemu do rozwiązania w ramach projektu oraz pomysł w jaki sposób Rada Konsultacyjna będzie po zakończeniu projektu włączana w podejmowanie decyzji w gminie.

b) Spotkania konsultacyjne

W 10 gminach uczestn. w proj. zostaną zorg. spotkania konsult. dla przeds. samorządu oraz społeczności lok. (min. 25 os. w każdej gm).

Podczas spotkań zostanie zaprezentowany projekt, KK oraz istota włączania się w podejmowanie decyzji. Przedstawiciele samorządu lok. będą mieli za zadanie nakreślenie roli Rady Konsultacyjnej w gminie.

c) Wybór 15 os. do Rady Konsultacyjnej w każdej z gmin (przedstawiciele grup interesariuszy: młodzież, nauczyciele, seniorzy, NGO, sołtysi itp.)

Wybrane gminy podejmą decyzję o składzie Rad Konsult., Rada KND będzie miał głos doradczy. Priorytetem będzie różnorodność grupy (wiekowa, płciowa, etc.), każda z gmin będzie miała skład podstawowy Rady Kons. oraz listę rezerwową.

d) Opracowanie wraz z Radami Kons. profilu szkoleń

Rady Konsultacyjne wraz z trenerami określą zakres merytoryczny szkoleń, które są w ich ocenie niezbędne dla rozwiązania wybranego przez nich problemu. Szkolenia będą sprofilowane w 4 grupy (partycypacja społeczna, KK, współpraca NGO z admin., komunikacja interspers. i współpr.) jednak ich zakres i program będzie indywidualnie dobrany do potrzeb lokalnych.

Stowarzyszenie na rzecz Wspierania Przedsiębiorczości i Inicjatyw Lokalnych STOPIL (dalej: STOPIL) oraz Fundacja Aktywnej Edukacji (dalej: FAE) będą odpowiedzialni za dobór odpowiedniego zakresu szkoleń do potrzeb Rad Konsult.

e) Szkolenia

Cykl szkoleń dla Rad Konsult. z tematów: partycypacja społ. (2 dni), KK (szkolenie 1 dzień), współpraca NGO z adm. (1 dzień), komunikacja interspers. i współpraca (2 dni).

Szkolenia będą dostosowane do potrzeb poszcz. Rad Konsult. oraz będą realizowane metodami gier symulacyjnych oraz warsztatów kompetencji.

STOPIL oraz FAE będą odpowiedzialni za oddelegowanie trenerów do realizacji szkoleń

Wdrożenie Karpackiego modelu Partycypacji

a) Organizacja spotkań Rad Konsult. z ekspertami.

Każda Rada spotka się 3 razy. W każdym spotkaniu będzie uczestniczył ekspert z tematu, wybranego wcześniej przez Radę. Efektem spotkań będzie stanowisko / ekspertyza / strategia lub inny dokumenty zawierający plan rozwiązania wybranego problemu.

Za opracowanie ekspertyzy odpowiada koordynator Rady, doradcą rolę pełnią eksperci.

b) Wdrożenie systemów komunikacji gminy z mieszkańcami w 10 gminach objętych projektem (np. systemn SMS-owy, mechanizm konsultacji lub udostępniania informacji o pracach gminy na www)

c) Działalność lokalnych animatorów karpackiej partycypacji (przeszkolenie animatorów, plan działań i realizacja planu oraz wypracowanie gminnych standardów współpracy z III sektorem)

Wzmocnienie Porozumienia Karpackiego, jako partnera w kształtowaniu polityk karpackich

a) Organizacja Forum Karpackiego (2 edycje – 2014 i 2015) o tematyce partycypacji społecznej.

Program 2014: współpraca NGO z admin. publ., dobre praktyki w zakresie partycypacji, zrówn. rozwoju Karpat; 2015: promocja wyprac. w ramach projektu Karpackiego Model Partycypacji.

b) rekomend. członków KND do Rad Konsult. i innych ciał konsultacyjno-doradczych funkcjonujących na obszarze KK

c) Szkoła Karpackich Liderów dla przedstawicielek admin. publi. i NGO ukierunkowana na kształtowanie partycypacji publ.

Kampania promocyjna

a. Strona projektu (projekt graficzny, wdrożenie) uruchomiona na portalu www.porozumieniekarpackie.pl i będzie służyła do działań informacyjnych, upowszechniania rezultatów, zbierania zgłoszeń gmin, promowania dobrych praktyk itp.

b. Współpraca z mediami lokalnymi: m.in. aktualizacja bazy mediów, mailing z bieżącymi informacjami o działaniach w projekcie, informacje prasowe, dedykowany mediom dzień podczas Forów Karpackich

c. Opracowanie cyklu artykułów (min. 11) do mediów lok. dot. partycypacji społecznej w zakresie wdrażania KK. Artykuły te będą wysyłane mediów lokalnych i regionalnych (trafią np. do gazet gminnych, na lokalne i regionalne portale informacyjne), tak aby temat partycypacji stał się obecny w świadomości społeczności lokalnych w Karpatach

d. Opracowanie graficzne i druk:

- ulotek promocyjnych (4 edycje x 500 szt.), które wyślemy do karpackich gmin wraz z zaproszeniem do projektu, zostaną rozdane w 10 gminach uczestniczących w projekcie, w celu promocji projektu i naszych działań wśród mieszkańców gmin, oraz podczas forów karpackich, a także przy okazji innych spotkań i konferencji, w których będzie uczestniczył wnioskodawca

- zakładki do książki (2000 szt.), która zostanie wysłana wraz z raportem z projektu do karpackich gmin, instytucji związanych z ochroną środowiska i kulturą, organizacji pozarządowych oraz rozdawana podczas szkoleń i spotkań.

- plakatu, który będzie promował w gminach uczestniczących w projekcie nasze działania (10 gmin x 10 plakatów = 100 szt.)

- papieru projektu (10000 szt.)

- publikacji projektowej (raportu w nakładzie 300 szt., dostępnego też w wersji elektronicznej w internecie)

Dni Kultury Wołoskiej "Tożsamość Karpat wspólnota ludzi"

Celem projektu jest przede wszystkim ożywienie i popularyzacja zanikających już tradycyjnych rzemiosł i zawodów związanych z charakterystyczną dla Karpat kulturą pasterską, a także dokumentacja i archiwizacja zjawisk kultury ludowej, ze szczególnym uwzględnieniem ich roli dla integracji społeczności lokalnych i zachowania kultury ludowej.

W prawdziwym obrazie kulturowym Karpat nie może bowiem zabraknąć owiec i związanych z nimi tradycyjnych form gospodarowania oraz kultury pasterskiej. To one były, i nadal są, czynnikiem kształtowania krajobrazu, to od nich zaczęło życie się społeczne człowieka w Karpatach. Chcąc zachować unikalną kulturę ludową tego regionu należy podtrzymywać tradycje wypasowe i związane z nimi zwyczaje, rzemiosła i sztukę ludową. Dziedzictwo duchowe, niematerialne, podtrzymuje bowiem tożsamość regionu, tworzy ją, kształtuje, wzbogaca i pobudza do materialnego wyrażania.

Projekt zakłada organizację w okresie od kwietnia do października 2013 r. cyklu dziewięciu dwudniowych wydarzeń pod hasłem „Dni Kultury Wołoskiej”. Zlokalizowane zostaną one we wsiach i na halach, gdzie do dziś kultywuje się tradycje pasterskie: Ludźmierz k/Nowego Targu, przysiółek Studzionki w Ochotnicy

Górnej, wieś Korbielów i Sobkówka w Beskidzie Żywieckim, Koniaków w Beskidzie Śląskim, Wojkowa w Beskidzie Sądeckim, Komańcza w Beskidzie Niskim, Smolnik w Bieszczadach i Hala Boracza w Beskidzie

Żywieckim. Z okazji każdej imprezy wydany zostanie okolicznościowy, unikalny zestaw promocyjny (w nakładzie 500 zestawów dla każdego wydarzenia), prezentujący dane miejsce i związane z nim tradycje pasterskie.

Zadaniem Dni Kultury Wołoskiej jest promocja kultury pasterskiej Karpat zarówno wśród przyjezdnych, turystów, jak i społeczności lokalnych. W zamierzeniach organizatora mają one integrować społeczności pasterskie wokół wspólnej kultury i tradycji karpaccich, popularyzować kulturę ludową regionu, promować wytwarzane tu rękodzieło i tradycyjne produkty, zwrócić uwagę na wartości przyrodnicze i kulturowe, które stanowią o unikalnym charakterze naszych gór.

W zachowaniu żywej kultury pasterskiej niezwykle ważne jest zachowanie autentyczności wartości i ich akceptacji przez społeczność lokalną:

- podtrzymywanie tradycji obchodzenia świąt, zwyczajów;
- prezentowanie i kultywowanie zawodów rzemieślniczych;
- zachowanie stylu architektonicznego.

Dni Kultury Wołoskiej prezentować mają dorobek kultury pasterskiej Wołochów – kulturę, tradycje i obyczaje wypasu, budownictwo, rzemiosło, szlak migracyjny. Lokalizacja Dni Kultury Wołoskiej będzie

związana z reprezentatywnymi dla Karpat Polskich krajobrazami, m.in. hale, szałas pasterskie, infrastruktura związana z wypasem owiec poidła, koszary.

Każde Dni odbywać się będą w powiązaniu z kalendarzem pasterskim, aby pokazać i przywrócić powszechnej świadomości, pasterskie święta, obrzędy, zwyczaje i tryb życia na hali podczas wypasu (wyjście owiec na halę i ich powrót, rozpalać wiatry, wyrób sera, mieszanie owiec, święta pasterskie, itd.). W ramach spotkań odbędą się więc pokazy rękodzieła i zawodów charakterystycznych dla kultury pasterskiej, a zarazem dla społeczności lokalnych danych wsi, jak: ciesiołka, snycerka, hafciarstwo, koronkarstwo, bibułkarstwo, garncarstwo, wypiek chleba, wikliniarstwo, folowanie – wyrób sukna, malowanie na szkle, rzeźbiarstwo, bacowanie, dziegciarstwo, łyżkarstwo, etc. Miejscowe zespoły muzyczne i taneczne przybliżą charakterystyczne dla danego regionu tańce, obrzędy, przyśpiewki i instrumenty ludowe.

Ponadto, podczas każdej imprezy odbędzie się seminarium szkoleniowe pt. „Tożsamość Karpat – wspólnota ludzi” poświęcona fenomenowi kultury pasterskiej, na której specjaliści z danych dziedzin wygłoszą prelekcje nt. charakterystycznego dla regionu i kultury pasterskiej ludowego budownictwa, krajobrazu kulturowego, roku obrzędowego, tradycyjnych rzemiosł i obiektów przemysłowych (tartaki, młyny, folusze), etc. Przedstawienie tej tematyki społeczności lokalnej i turystom ma za zadanie wzbudzenie poczucia dumy z kultywowanych tradycji oraz dowartościowania danego miejsca w oczach przyjezdnych. Dodatkowo wzmocni to poczucie tożsamości karpackiej, co przełożyć się może na aktywniejszy udział społeczności lokalnej w zachowywaniu kultury ludowej.

Wygłoszone podczas spotkań prelekcje zostaną opracowane w formie artykułów popularnonaukowych i wydane w ramach publikacji, uzupełnionej materiałem fotograficznym (9 artykułów, 2000 egz. publikacji). Uzupełnieniem publikacji będą płyty zawierające jej elektroniczną wersję oraz dokumentację zdjęciową i filmową sporządzoną dla wszystkich prezentowanych podczas Dni Kultury Wołoskiej rzemiosł, produktów regionalnych, zwyczajów, obrzędów, etc. Materiały te zostaną także umieszczone na portalu www.porozumieniekarpackie.pl i udostępnione szerokiej publiczności w Internecie (różnymi kanałami, w tym za pośrednictwem branżowych portali internetowych oraz mediów społecznościowych).

Przewidywanymi rezultatami realizacji Dni Kultury Wołoskiej oraz działań towarzyszących (w tym wydania publikacji oraz opracowania bogatej dokumentacji filmowej i fotograficznej) są: wzmocnienie tożsamości społeczności lokalnych oraz angażowanie ich w działania na rzecz zachowania tradycyjnych zawodów związanych z gospodarką pasterską jako tradycyjnym sposobem gospodarowania w Karpatach. Zebrane materiały posłużą też udokumentowaniu tradycji w jej stanie zachowania na dzień dzisiejszy, a regionalne imprezy zostaną uatrakcyjnione o prezentację lokalnego

dziedzictwa (w opozycji do tak częstego dziś zalewu pamiątek nie związanych w żaden sposób z tradycjami danego miejsca).

W ramach projektu zrealizowane zostaną następujące zadania:

1. 9 edycji dwudniowych Dni Kultury Wołoskiej
2. 9 seminariów szkoleniowych pt. „Tożsamość Karpat – wspólnota ludzi” towarzyszących Dniom
3. Wydanie publikacji prezentującej unikalne i żywe elementy kultury pasterskiej Karpat oraz zebranie dokumentacji fotograficznej i filmowej prezentującej zawody karpackie, twórców, tradycje i obrzędy, etc. (podczas Dni Kultury Wołoskiej)
4. Popularyzacja publikacji i zebranych materiałów poprzez wydanie ich oraz umieszczenie w Internecie

Dni Kultury Wołoskiej umiejscowione zostały w 9 miejscach w Karpatach; są t o w s i e o żywych tradycjach pasterskich, lub hale wypasowe, na których do dnia dzisiejszego prowadzony jest wypas. W ramach Dni prezentowane są najważniejsze dla kultury pasterskiej wydarzenia i święt a , o d wiosennego wyjścia na hale w kwietniu, po powrót owiec w doliny końcem września (tam, gdzie są już znane podano

orientacyjne daty):

1. Święto Bacowskie w Ludźmierzu na Podhalu 28 kwietnia (ostatnia niedziela kwietnia)
2. Święto Rękodziela na Studzionkach, przysiółku gorczańskiej wsi Ochotnica Górna 1 maja, w dzień św. Józefa cieśli
3. Redyk w Korbielowie, Beskid Żywiecki – 2. połowa maja
4. Zwyczaj bacowski w Soblówce, Beskid Żywiecki – 2 czerwca (pierwsza niedziela czerwca)
5. Noc św. Jana na sałaszu Ochodźta w Koniakowie, Beskid Śląski – 24 czerwca
6. Święto Pasterskie na Wojkowej, Beskid Sądecki
7. Święto sera w Komańczy, Beskid Niski czerwiec
8. Palenie milerza (wypalanie węgla drzewnego) w Smolniku, Bieszczady
9. Łosod na Hali Boraczej w Beskidzie Żywieckim koniec września

Ramowy program poszczególnych „Dni Kultury Wołoskiej”

Dzień I (sobota)

Część 1. Seminarium szkoleniowe „Tożsamość Karpat – wspólnota ludzi”

- prelekcja nt. etnologii danego miejsca

- prelekcja nt. charakterystycznej w danym regionie muzyki
- prelekcja nt. charakterystycznej dla danego regionu architektury pasterskiej
- prelekcja nt. tradycji rzemieślniczych danego miejsca
- inne prelekcje dot. kultury pasterskiej Karpat
- dyskusje, wymiana doświadczeń, etc.

Część 2. Festiwal Muzyki Karpat – występy kapel góralskich i zespołów tanecznych (prezentacja tradycyjnego dla danego miejsca tańca lub muzyki)

Dzień II (niedziela)

Część 3. Obrzędy i zwyczaje pasterskie przypisane w kalendarzu pasterskim do czasu, w którym odbywać się będą poszczególne „Dni Kultury Wołoskiej”

Część 4. Warsztaty zawodów karpackich oraz Jarmark Karpacki (pokazy rękodzieła ludowego, degustacja produktów regionalnych, itp.)

Podczas towarzyszących Dniom seminariów szkoleniowych pt. „Tożsamość Karpat – wspólnota ludzi” specjaliści z zakresu kultury ludowej Karpat przedstawiają prelekcje o charakterze popularnonaukowym, prezentujące kulturę ludową Karpat. Wezmą w nich udział przedstawiciele lokalnych społeczności, organizacji pozarządowych, samorządów, specjaliści z zakresu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego Karpat, miłośnicy regionu, etc. Efektem spotkań ma być wzmocnienie tożsamości społeczności lokalnych, popularyzacja unikalnej kultury ludowej Karpat i zachęcenie do jej zachowania, ochrony i kultywowania.

Przewidujemy, że w każdej edycji Dni weźmie udział ok. 1000 osób – mieszkańców danego regionu oraz przyjezdnych: turystów, letników, miłośników Karpat. W tym, w samych seminariach szkoleniowych jednorazowo weźmie udział co najmniej 40 osób.

Z okazji każdej z 9 edycji Dni zaprojektowane i wydane zostaną zestawy promocyjne prezentujące e każde z miejsc w których odbędą się w 2013 roku Dni Kultury Wołoskiej. Każdy zestaw zostanie wydany w liczbie 200 egz., będą one nawiązywały one do miejscowych tradycji, zostały wykonane przez lokalnych rzemieślników i twórców, przez co staną się trwałą pamiątką.

Ponadto wydana zostanie publikacja zawierająca popularnonaukowe opracowania tematów poruszanych podczas seminariów oraz materiał fotograficzny i filmowy zebrany podczas Dni. Wersja elektroniczna publikacji i materiałów trafi do internetu, co pomoże znacząco zwiększyć liczbę ich odbiorców.

